

		УНИВЕРЗИТЕТ У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ				
		Машински факултет				
		Студијски програм: Машинство				
		I циклус студија		IV година студија		
Пун назив предмета		ХИДРОЕНЕРГЕТСКА ПОСТРОЈЕЊА				
Катедра		Катедра за термоенергетику и процесно машинство				
Шифра предмета			Статус предмета		Семестар	ECTS
МАФ-1-1- МЕ-07-2-084-8-5-2-2-1			Изборни		VIII	5
Наставник/ -ци	Др Горан Орашанин, ванредни професор					
Сарадник/ -ци	Јована Благојевић, ма, виши асистент					
Фонд часова/ наставно оптерећење (седмично)			Индивидуално оптерећење студента (у сатима семестрално)			Коефицијент студентског оптерећења S_0^1
П	АВ	ЛВ	П	АВ	ЛВ	S_0
2	2	1	$2*15*S_0$	$2*15*S_0$	$1*15*S_0$	1.4
укупно наставно оптерећење (у сатима, семестрално) $2*15 + 2*15 + 1*15 = 75$ сати			укупно студентско оптерећење (у сатима, семестрално) $2*15*S_0 + 1*15*S_0 + 1*15*S_0 = 84$ сати			
Укупно оптерећење предмета (наставно + студентско): $75 + 84 = 159$ сати семестрално						
Исходи учења	По завршетку курса студент је оспособљен да: • објасни основне концепте хидроенергетике, укључујући значај хидроенергије у енергетском систему, врсте хидроелектрана и хидроенергетске ресурсе; • примјени техничка знања у анализи и пројектовању хидроенергетских система, • идентификује и описује кључне компоненте хидроелектрана и разумије њихов међусобни рад; • процјени техничке, економске и еколошке аспекте рада и изградње хидроелектрана; • препозна и примјени савремене трендове у хидроенергетици, као што су дигитализација, мали и микро системи, као и методе одржавања и интеграције са другим изворима енергије.					
Условљеност	Нема условљености другим предметима					
Наставне методе	Предавања, аудиторне вјежбе					
Садржај предмета по седмицама	1. Увод у хидроенергетику. Значај и улога хидроенергије у енергетском систему. 2. Енергија воде у природи, хидроенергетски ресурси. 3. Класификација хидроелектрана. 4. Законске основе изградње објекта. Хидролошке основе за пројектовање хидроелектране. 5. Грађевински објекти у хидроенергетици – бране. Доводни системи (водоводи и тунели). 6. Машинске зграде, позиција. Хидромашинска опрема хидроелектранама. 7. Турбине у хидроелектранама. 8. Рад и карактеристике хидрауличних турбина. 9. Генератори и електроопрема у ХЕ 10. Хидроудар. Заштита хидромашинских постројења од хидроудара.					

¹ Коефицијент студентског оптерећења S_0 се рачуна на следећи начин:

а) за студијске програме који не иду на лиценцирање: $S_0 = (\text{укупно оптерећење у семестру за све предмете } 900 \text{ h} - \text{укупно наставно оптерећење П+В у семестру за све предмете } \_\_\_\_\_\text{ h}) / \text{укупно наставно оптерећење П+В у семестру за све предмете } \_\_\_\_\_\text{ h} = \_\_\_\_\_\text{.}$
 Погледати садржај обрасца и објашњење.

б) за студијске програме који иду на лиценцирање потребно је користити садржај обрасца и објашњење.

	11. Мале хидроелектране. 12. Енергетски и економски аспекти хидроелектрана. 13. Еколошки и друштвени аспекти изградње ХЕ. 14. Савремени трендови у хидроенергетици. 15. Одржавање ХЕ.			
Обавезна литература				
Аутор/ и	Назив публикације, издавач	Година	Странице (од до)	
Бранислав Ђорђевић	Хидроенергетско коришћење вода, Грађевински факултет, Београд	2001.	-	
Мирослав Бенишек	Хидрауличне турбине, Машински факултет, Београд	1998.		
Допунска литература				
Аутор/ и	Назив публикације, издавач	Година	Странице (од до)	
Иван О. Божић	Обновљиви извори енергије - мале хидроелектране“, Универзитет у Београду - Машински факулт	2022.	-	
Стојан Симић, Давор Милић, Горан Орашанин, Срђан Васковић	Зелена енергија, Универзитет у Источном Сарајеву, Машински факултет,	2024.	-	
Дашић Тина, Бранислав Ђорђевић	ХИДРОЕНЕРГЕТИКА кроз рјешавање конкретних проблема, Грађевински факултет, Београд	2008.	-	
Jeff Caldwell	Hydropower: Renewable Energy Essentials, Larsen and Keller Education	2019.	-	
Обавезе, облици провјере знања и оцјењивање	Врста евалуације рада студента		Бодови	Проценат
	Предиспитне обавезе			
	присуство настави/вјежбама		5+5	10%
	Колоквијум I и II + Писмени дио испита		20 +20	40%
	Завршни испит (усмени)		50	50%
	УКУПНО		100	100 %
Web страница	https://www.maf.ues.rs.ba/wp-content/uploads/2021/05/Elaborat_1_ciklus.pdf			
Датум овјере	24.06.2025.			